ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1991

Vyhlásené: 28.05.1991 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

185

ZÁKON
České národní rady
ze dne 26. dubna 1991
o pojišťovnictví

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ
ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1
Účel zákona

Účelem tohoto zákona je upravit podmínky podnikání v pojišťovnictví a státní dozor nad pojišťovnictvím.

§ 2

(1) Podnikat v pojišťovnictví na území České republiky může za podmínek stanovených tímto zákonem pojišťovna nebo zajišťovna (dále jen „pojišťovna“) založená jako státní podnik,[1])[2]) akciová společnost[3])[2]) anebo jako družstvo[4])[2]) či družstevní podnik.[4])[2]) Pojišťovna může provozovat jiné činnosti než uvedené v tomto zákoně pouze v rozsahu povolení uděleného dozorčím orgánem.

(2) Za podmínek stanovených tímto zákonem mohou s povolením ministerstva financí České republiky a v rozsahu uděleného povolení podnikat v pojišťovnictví i jiné subjekty než jsou uvedeny v odstavci 1. Pro účely tohoto zákona se považují za pojišťovny podle odstavce 1.

(3) Životní pojištění osob majících trvalé bydliště v České republice, pojištění majetku na území České republiky a odpovědnosti za škodu vyplývající z činnosti fyzických a právnických osob na území České republiky, lze uskutečnit pouze u pojišťovny podnikající v souladu s tímto zákonem na území České republiky.

§ 3

(1) Pojišťovnu jako státní podnik se sídlem na území České republiky může založit jen ministerstvo financí České republiky.

(2) Zahraniční osoby mohou založit pojišťovnu se sídlem na území České republiky jen jako akciovou společnost za podmínek stanovených zvláštním předpisem.[5])

§ 4

Pokud tento zákon nestanoví jinak, řídí se právní poměry pojišťovny založené jako

a) státní podnik ustanoveními zákona o státním podniku s výjimkou ustanovení § 23 až 26 a § 28 odst. 2;

b) akciová společnost, družstvo a družstevní podnik ustanoveními právního předpisu, podle kterého byla založena.

§ 5
Obchodní zastupitelství zahraničních pojišťoven

Zahraniční pojišťovny mohou na území České republiky podnikat v pojišťovnictví jen prostřednictvím svého obchodního zastupitelství se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice za podmínek stanovených tímto zákonem a zvláštním předpisem.[6])

Předmět podnikání

§ 6

Předmětem podnikání v pojišťovnictví je pojišťovací a zajišťovací činnost a další činnosti s nimi související. Součástí pojišťovací činnosti je též zábranná činnost.

§ 7

(1) Pojišťovací činností se rozumí sjednávání pojištění, jeho správa a poskytování plnění z pojistných událostí, jakož i zprostředkování pojištění.

(2) Zajišťovací činností se rozumí dělení rizik vzniklých v souvislosti s provozováním pojištění na základě smluvních vztahů a individuálních dohod o zajišťování jednotlivých rizik k jiným pojišťovnám. Pojišťovna není oprávněna přejímat obecná ručení za jiné osoby s výjimkou zajišťovací činnosti podle tohoto zákona.

(3) Činností související s pojišťovací a zajišťovací činností je činnost sloužící k podpoře a rozvoji pojišťovnictví, k zajištění splnitelnosti závazků pojišťovny, zejména efektivním investováním prostředků rezerv životního pojištění, jakož i jiná činnost ve prospěch pojištěných subjektů.

(4) Zábrannou činností se rozumí činnost zaměřená na předcházení škodám a na jejich minimalizaci, zejména formou spolupráce se subjekty působícími v zábraně škod a poskytováním prostředků na zábranná opatření.

ČÁST DRUHÁ
PODNIKÁNÍ V POJIŠŤOVNICTVÍ

§ 8
Povolení k podnikání

(1) K podnikání v pojišťovnictví nebo ke změně předmětu podnikání uděluje povolení ministerstvo financí České republiky jako orgán státního dozoru nad pojišťovnictvím pro území České republiky (dále jen „dozorčí orgán“). O žádosti rozhodne dozorčí orgán nejpozději do 3 měsíců od podání žádosti.

(2) Zprostředkovatelskou činnost směřující k uzavření pojistné smlouvy mezi třetí osobou a pojišťovnou může vykonávat fyzická nebo právnická osoba s bydlištěm nebo sídlem na území České a Slovenské Federativní Republiky pouze pro pojišťovnu, která má povolení dozorčího orgánu.

(3) Uzavírat zprostředkovatelské smlouvy směřující k tomu, aby třetí osoby uzavřely s pojišťovnou pojistnou smlouvu, může tuzemská i zahraniční pojišťovna pouze na základě povolení

uděleného dozorčím orgánem. Má-li být zprostředkovatelská činnost vykonávána pro zahraniční pojišťovnu, potřebuje povolení dozorčího orgánu i zprostředkovatel.

(4) Povolení nelze udělit, pokud ze žádosti nebo z jejích podkladů, popřípadě z dalších ověřených informací dozorčí orgán zjistí, že

a) nejsou plněny náležitosti stanovené tímto zákonem nebo

b) nejsou zabezpečeny oprávněné zájmy pojištěných nebo

c) žadatel neprokáže schopnost plnit své budoucí závazky.

Kauce

§ 9

(1) Před podáním žádostí o povolení podle § 8 je žadatel povinen složit na zvlášť k tomu zřízený vázaný účet v tuzemské bance nebo spořitelně[7]) peněžní prostředky (dále jen „kauce“) ve výši 10 000 000 Kčs.

(2) Částka uvedená v odstavci 1 může být rozhodnutím dozorčího orgánu zvýšena pro zahraniční pojišťovnu, jestliže by v zemi jejího sídla bylo udělení povolení k podnikání pojišťovny se sídlem v České republice vázáno na složení vyšší kauce.

(3) Pravomocným rozhodnutím dozorčího orgánu, kterým se zamítá žádost o povolení k podnikání, se uvolňuje kauce k volné dispozici žadateli.

(4) Odejme-li dozorčí orgán pojišťovně povolení k podnikání, uvolní kauci do patnáctého dne ode dne, kdy rozhodnutí o odnětí nabylo právní moci, pokud podle § 10 kauce nepřipadá státu.

(5) Na žádost pojišťovny může dozorčí orgán rozhodnout, že v souvislosti s ukončením činnosti bude kauce nebo její část uvolněna k volné dispozici přede dnem ukončení její činnosti.

§ 10

Kauce připadá státu při odnětí povolení k podnikání v pojišťovnictví z důvodu, že v žádosti o povolení nebo jeho změnu uvedla pojišťovna nepravdivé údaje [§ 20 písm. d)].

§ 11
Pokuta

(1) Dozorčí orgán může rozhodnout uložit pokutu do výše 100 000 000 Kčs, jestliže pojišťovna

a) opakovaně nebo závažným způsobem poruší povinnosti stanovené zákonem,

b) nesplní opatření uložená dozorčím orgánem k odstranění nedostatků v její činnosti,

c) porušuje předmět podnikání nebo

d) ohrozí dobré jméno pojišťoven.

(2) Pokutu lze uložit nejdéle do tří let ode dne, kdy byly zjištěny skutečnosti uvedené v odstavci 1, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy k této skutečnosti došlo.

(3) Pokutu podle odstavce 1 vymáhá u subjektu se sídlem v České republice příslušný územní finanční úřad podle sídla subjektu, kterému byla pokuta uložena, a u subjektů mimo území České republiky finanční úřad v Praze.

(4) Výnos pokut je příjmem státního rozpočtu České republiky.

§ 12
Žádost o udělení povolení

(1) V žádosti o udělení povolení k podnikání podle § 6 a 7 musí žadatel uvést název, právní formu a sídlo pojišťovny, předmět podnikání a pro která pojišťovací odvětví povolení žádá. Dále je povinen v žádosti uvést rozsah a způsob vytvoření kmenového jmění, má-li být pojišťovna založena jako státní podnik,[8]) základního kapitálu, má-li být pojišťovna založena jako akciová společnost[9]) a majetku, má-li být pojišťovna založena jako družstvo[10]) nebo družstevní podnik.[11]) K žádosti je nutno přiložit stanovy nebo statut, obchodní plán a zajišťovací plán v prvních třech letech, návrh všeobecných pojistných podmínek a potvrzení o složení kauce.

(2) Z obchodního plánu musí být zřejmé předpokládané výsledky hospodaření, zejména jaké finanční prostředky bude mít pojišťovna k dispozici na účely plnění vyplývajících z pojistných smluv a na vytvoření pojistných fondů.

(3) Součást obchodního plánu pojišťovny, která bude provozovat životní pojištění, jsou též údaje o sazbách pojistného včetně jejich kalkulace a tabulek pravděpodobností, ze kterých vychází kalkulace.

§ 13
Všeobecné pojistné podmínky

(1) Všeobecné pojistné podmínky musí obsahovat zejména vymezení události, ze které vzniká povinnost poskytnout plnění (dále jen „pojistná událost“) a kdy při pojistné události tato povinnost nevzniká, rozsah a splatnost pojistného plnění, stanovení povinnosti platit pojistné, výši pojistného, pojistné období a dobu platnosti pojistné smlouvy a principy, podle kterých se pojištění budou podílet na přebytcích pojistného.

(2) Všeobecné pojistné podmínky nebo jejich změny schvaluje dozorčí orgán.

§ 14
Fondy pojišťovny

(1) Pojišťovna vytváří v souladu s vymezeným předmětem podnikání tyto účelové pojistné fondy

a) základní rezervní fond;

b) fond zábrany škod;

c) fond rezerv pojistného, pokud je předmětem její činnosti životní pojištění;

d) devizový rezervní fond na základě povolení příslušného devizového orgánu,[12]) pokud je předmětem její činnosti pojišťovací a zajišťovací činnost, ze které vyplývá povinnost poskytovat pojistné plnění v zahraniční měně.

(2) Evidence o každém pojistném fondu se vede účetně odděleně od ostatního majetku pojišťovny.

(3) Vytvořené prostředky fondů nepodléhají daňové a odvodové povinnosti, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

(4) Nejméně 30 % průměrného ročního stavu prostředků fondů uvedených v odstavci 1 musí být uloženo v tuzemské bance nebo spořitelně.[7])

(5) Způsob tvorby a použití účelových pojistných fondů a nakládání s jejich prostředky stanoví vyhláškou ministerstvo financí České republiky.

(6) Pojišťovna si může vytvářet ze svého použitelného zisku další fondy podle svého uvážení.

(7) Povinnost pojišťovny zřizovat fondy podle zvláštních předpisů není tímto ustanovením dotčena.

§ 15

Prostředky účelových pojistných fondů (§ 14 odst. 1) vytvořených z pojištění nebo zajištění subjektů se sídlem nebo bydlištěm na území České a Slovenské Federativní Republiky musí být uloženy v tuzemské bance nebo spořitelně[7]) nebo investovány v tuzemsku bez oprávnění jejich převodu do zahraničí.

§ 16
Účetnictví

(1) Pojišťovna je povinna vést účetnictví o stavu a pohybu majetku a závazků, nákladech a výnosech a o hospodářském výsledku a jeho rozdělení.

(2) Roční účetní závěrku přezkušuje auditor nejpozději do 31. března následujícího roku.

(3) Pojišťovna je povinna umožnit každému nahlédnout do účetní závěrky a zprávy k ní nejpozději počínaje 30. dubnem následujícího roku.

ČÁST TŘETÍ
STÁTNÍ DOZOR NAD POJIŠŤOVNICTVÍM

§ 17

Státnímu dozoru podléhají všechny tuzemské a zahraniční právnické i fyzické osoby, které podnikají v pojišťovnictví na území České republiky nebo mají na území České republiky své sídlo nebo bydliště.

§ 18
Výkon státního dozoru

(1) Výkon státního dozoru spočívá v kontrole

a) dodržování ustanovení tohoto zákona a dalších obecně závazných právních předpisů upravujících pojištění a plnění opatření vydaných dozorčím orgánem;

b) hospodaření pojišťovny z hlediska zabezpečení plnění jejích závazků a její platební způsobilosti a z hlediska dodržování obecně závazných právních předpisů upravujících její hospodaření;

c) předmětu provozované činnosti v souladu s uděleným povolením;

d) způsobu tvorby a použití účelových pojistných fondů a nakládání s jejich prostředky.

(2) Dozorčí orgán má právo

a) zúčastnit se jednání řídících orgánů pojišťovny při projednávání roční účetní závěrky a výsledků státního dozoru;

b) zúčastnit se jednání dozorčí rady v pojišťovně založené jako akciová společnost;

c) při výkonu státního dozoru vstupovat do obchodních a provozních prostorů pojišťovny.

(3) Pojišťovna je povinna předkládat dozorčímu orgánu

a) účetní závěrky a jiné doklady o činnosti;

b) návrh opatření k obnovení platební způsobilosti, je-li ohrožena.

(4) Statutární orgány pojišťovny, vedoucí pracovníci, zmocněnci a občané, kteří pro pojišťovnu pracují, jsou povinni na vyžádání předložit pracovníkům dozorčího orgánu jimi vyžádané doklady a písemnosti pro posouzení činnosti pojišťovny a její majetkové a finanční situace a poskytnout k tomu všechny potřebné informace a vysvětlení.

Opatření dozorčího orgánu při porušení povinností pojišťovnou

§ 19

(1) Pokud dozorčí orgán zjistí porušení povinností, jejichž dodržování je předmětem výkonu státního dozoru, může

a) uložit pojišťovně provést opatření k odstranění zjištěných nedostatků, aby byl zajištěn soulad hospodaření a podnikání s právními předpisy a podmínkami vyplývajícími z povolení, nebo

b) pozastavit pojišťovně oprávnění k uzavírání dalších smluv o pojištění i k rozšiřování závazků již převzatých, a to až na dobu určenou dozorčím orgánem nebo do odstranění nedostatků ve vymezeném nebo celém rozsahu.

O zjištěných závažných nedostatcích informuje zakladatele, popřípadě právnické osoby, které se podílejí na jejím založení; u pojišťovny založené jako akciová společnost informuje její dozorčí radu.

(2) Při pozastavení výkonu činnosti nabývá pojišťovna opět oprávnění k podnikání uplynutím doby, na niž bylo rozhodnutí o pozastavení činnosti stanoveno, nebo dnem, kdy zrušení tohoto rozhodnutí nabylo právní moci.

§ 20

Dozorčí orgán odejme pojišťovně povolení k podnikání, pokud

a) pojišťovna porušuje závažným způsobem povinnosti stanovené tímto zákonem nebo

b) v hospodaření pojišťovny se projevují nedostatky tak závažné, že další pokračování činnosti by ohrožovalo zájmy pojištěných, nebo

c) pojišťovna neprovede ve stanovené lhůtě opatření k obnovení své platební schopnosti nebo

d) zjistí, že pojišťovna získala povolení k podnikání nebo k jeho změně na základě vědomě nesprávně uvedených údajů rozhodných pro udělení povolení, nebo

e) o to pojišťovna požádá.

§ 21

(1) Za provozování pojišťovací činnosti bez povolení podle § 8 odst. 1 nebo provádění zprostředkovatelské činnosti bez povolení podle § 8 odst. 2 a 3, za vědomé uvedení nesprávných údajů v žádosti o povolení k podnikání (§ 12) a za porušení povinnosti zachovávat mlčenlivost (§ 24) uloží dozorčí orgán pokutu právnické nebo fyzické osobě až do výše 10 000 000 Kčs.

(2) Při ukládání a vymáhání pokut se postupuje podle § 11 odst. 2 až 4.

§ 22
Slučování a likvidace pojišťoven

Povolení ke sloučení a splynutí pojišťoven vydává dozorčí orgán. Pojišťovny jsou povinny doložit, že po sloučení budou splňovat podmínky požadované k udělení povolení k podnikání v pojišťovnictví.

§ 23

(1) Likvidace pojišťovny se řídí obecně závaznými právními předpisy s tím, že prostředky účelových pojistných fondů slouží k plnění nároků vyplývajících z pojištění. Jiné závazky pojišťovny mohou být uhrazeny z prostředků účelových pojistných fondů až po splnění všech nároků vyplývajících z pojištění.

(2) Při likvidaci pojišťovny se přednostně kryjí závazky z pojištění v pořadí:

1. životní a úrazové pojištění,
2. pojištění z odpovědnosti za škodu,
3. majetkové pojištění,
4. jiná pojištění.

(3) Pojišťovna v likvidaci nemůže uzavírat nové pojistné a zprostředkovatelské smlouvy, prodlužovat smlouvy již uzavřené nebo zvyšovat pojistné částky.

ČÁST ČTVRTÁ
USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 24

(1) Pracovníci pojišťovny, jakož i občané, kteří vykonávají pro pojišťovnu práci v jiném než pracovním poměru (dále jen „pracovníci pojišťovny“), a pracovníci dozorčího orgánu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech týkajících se pojištění fyzických a právnických osob. Bez souhlasu těchto osob je pojišťovna oprávněna poskytnout tyto informace, jen pokud to stanoví zákon.[13])

(2) Pracovníci pojišťovny a pracovníci státního dozoru jsou povinni zachovávat mlčenlivost o činnosti pojišťovny a ve věcech s ní souvisejícími i po skončení pracovního poměru nebo jiného než pracovního poměru. Pokud zproštění této povinnosti nevyplývá ze zvláštních předpisů, může pracovníka pojišťovny zprostit této povinnosti dozorčí orgán a pracovníka dozorčího orgánu ministr financí České republiky.

§ 25

Ustanovení § 12, 18, 19, 20 a 24 se vztahují na zprostředkování pojištění a zprostředkovatelskou činnost přiměřeně.

§ 26

Dozorčí orgán má právo v případech povinného smluvního pojištění na žádost povinné osoby určit pojišťovnu, která je s ní povinna uzavřít pojistnou smlouvu.

§ 27

Česká státní pojišťovna, která byla zřízena zákonem zrušovaným podle § 30, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona považuje za pojišťovnu založenou podle tohoto zákona jako státní podnik.

§ 28

Zahraniční osoby se mohou do jednoho roku od nabytí účinnosti tohoto zákona podílet v tuzemských pojišťovnách pouze do výše 45 % majetku, kmenového jmění nebo základního kapitálu.

§ 29

Tento zákon se nevztahuje na subjekty, které provádějí nemocenské a sociální zabezpečení (pojištění).

§ 30
Zrušovací ustanovení

Zrušuje se pro území České republiky zákon č. 82/1966 Sb., o pojišťovnictví, ve znění zákona č. 162/1968 Sb.

§ 31
Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení. Podle § 3 odst. 2 a § 5 lze postupovat až rok po nabytí účinnosti tohoto zákona.

Burešová v. r.

Pithart v. r.

1) Zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku.

2) Zákon č. 173/1988 Sb., o podniku se zahraniční majetkovou účastí, ve znění zákona č. 112/1990 Sb.

3) Zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech.

4) Zákon č. 162/1990 Sb., o zemědělském družstevnictví.
Zákon č. 176/1990 Sb., o bytovém, spotřebním, výrobním a jiném družstevnictví.

5) Zákon č. 173/1988 Sb., ve znění zákona č. 112/1990 Sb.
Zákon č. 104/1990 Sb.

6) Zákon č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím, ve znění zákona č. 102/1988 Sb., a zákona č. 113/1990 Sb.

7) Zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách.

8) § 6 zákona č. 111/1990 Sb.

9) § 106i, § 106n a § 106r hospodářského zákoníku č. 109/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
§ 16 zákona č. 104/1990 Sb.

10) § 5 zákona č. 162/1990 Sb.
§ 5 zákona č. 176/1990 Sb.

11) § 43 odst. 3 zákona č. 162/1990 Sb.
§ 37 odst. 3 zákona č. 176/1990 Sb.

12) § 11 devizového zákona č. 528/1990 Sb.

13) Třetí a čtvrtá část zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 65/1965 Sb., o prokuratuře, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.